

Gajenje vinove loze u dvorištima i na okućnicama

Gajenje vinove loze na okućnici je najstariji način gajenja. U dvorištima, pored kuća, gaje se pojedinačne biljke ili grupe od nekoliko biljaka. U baštama, na okućnicama, može se gajiti i nekoliko desetina biljaka, naročito u vikend zonama pored velikih gradova. Priprema zemljišta za sa sadenje vinove loze u dvorištima i na okućnicama ima niz specifičnosti.

U dvorištu se često rastura zemlja koja se obično kopa iz temelja i podruma. To su najčešće teške ilovače, nepovoljnih vodno-fizičkih i hemijskih osobina za normalno uspevanje loze. Zbog toga se ovo zemljište priprema godinu dana pre sadenja loze. Najpre se na dobro osunčanoj strani zgrade odabere pogodno mesto za sadnju loze. Ako vinova loza nije obasjana direktnom sunčevom svetlošću najmanje 2/3 dana, onda je ne treba ni saditi u dvorištu. Na odabranom mestu se kopaju duboke rupe. Za svaki čokot iskopa se rupa oko 1m i dimenzija spoljnih otvora 1 x 1 m. Tako iskopana zemlja se pomeša sa 1/3 stajnjaka i 1/3 krupnog peska i šljunka, kako bi se osobine zemljišta što više poboljšale. Onda se ova smeša vraća u rupu u ovlaš ugazi. Po potrebi se na dno rupe može postaviti sloj sitnog kamena ili šljunka za drenažu tj. odvođenje suvišnih podzemnih voda. Sadenje loze se obavlja u tzv. jamice u proleće, najbolje u aprilu mesecu, kada se zemljište zagreje na oko 15 do 20°C. U seoskim dvorištima posadeni kalemovi se zaštićuju pomoću mreža, da ih živina, mačke i druge životinje ne bi oštetili.

Nakon prijema kalemova i početka razvoja novih lastara pristupa se njihovoj nezi kako bi mlade biljke dostigle što bolji razvoj. U tom cilju se vrši zalivanje, obrada okolnog zemljišta i uništavanje korova, postavljanje naslona i vezivanje lastara, zaštita od bolesti i štetočina, đubrenje i prihranjivanje loze. Da bi se što manje vršilo tretiranje hemijskim sredstvima protiv bolesti i štetočina, u dvorištima se sade otpornije sorte plemenite loze, ili međuvrtni hibridi koji imaju potpunu otpornost na gljivične bolesti.

Na okućnici, u baštama ili vikend placu, na izvesnoj udaljenosti od kuće može se zasadi i po nekoliko desetina kalemova. Obično se sade u redovima od po nekoliko biljaka pored ulaznih staza, ili na ivicama dvorišta prema susednim vlasnicima. U odnosu na "među" susednih vlasnika redovi loze treba da budu udaljeni najmanje 1,5 m, kako ne bi vršili zasenu.

Za ovu svrhu zemljište se sprema u pantljikama, ili u tzv. tranšejama. Na nekoliko meseci pre sadenja loze kopaju se kanali dubine oko 70 cm i širine 70 cm, zatim se iskopana zemlja pomeša sa stajnjakom, šljunkom i krupnim peskom (po potrebi) i vraća u kanal. Kada se loza sadi na površini od nekoliko ari, onda se zemljište duboko izrija (na dubinu od oko 70 cm, tj 2 ašova dubine). To je vrsta rigolovanja zemljišta koja daje najbolji kvalitet prevrtanja i slaganja zemljišnih slojeva. Za prolećnu sadnju riljanje se obavlja najkasnije do oktobra prethodne godine, uz obilno đubrenje stajnjakom. U proleće, u aprilu, obavlja se sadenje loze u jamice na klasičan način uz primenu zalivanja i đubrenja organskim i mineralnim đubrivima. Nakon prijema zasađenih kalemova mlade biljke se neguju. Uz dobru negu i razvoj u trećoj godinu se postižu prvi prinosi grožđa.

Za gajenje loze u dvorištima i na okućnici postavljaju se specijalne konstrukcije naslona, kako bi vinova loza poslužila i kao element ukrašavanja životne sredine ljudi.

Vreme i način sađenja vinove loze

Posle izvršene pripreme zemljišta i obeležavanja sadnih mesta pristupa se sađenju loze. Kalemovi vinove loze se u našim uslovima sade u periodu mirovanja vegetacije. U periodu mirovanja loze sađenje loze se može obaviti u jesen, neposredno posle vađenja i klasiranja kalemova kao i u toku zime i ranog proleća. U jesen se vrši sadnja samo na dobro pripremljenom zemljištu, lako do srednje teškog mehaničkog sastava, na nagnutim i ocednim položajima na kojima se ne zadržava voda u površinskom sloju zemljišta. Kod nas se najviše primenjuje sađenje loze u proleće, od sredine marta do sredine aprila meseca. Najpre se sačeka da se zemljište prosuši i ugrije, a zatim se pristupa sađenju loze.

Izbor i priprema kalemova za sađenje

Na 3 – 5 dana pre sađenja vrši se priprema kalemova i prporaka za sađenje. Potapaju se i drže u vodi 1 do 2 dana, kako bi upili dovoljno vode i povratili svežinu. Nakon vađenja iz vode, vrši se njihov pregled i priprema za sadnju. Odstranjaju se kalemovi koji su tokom zime tj. tokom čuvanja u trapu izmrzli, isušili se ili istruleli. Prilikom pripreme kalemova vrši se skraćivanje bazalnih korenova na 8 – 12 cm dužine. Pojedini korenovi koji su suviše tanki ili polomljeni mogu se skraćivati do osnove.

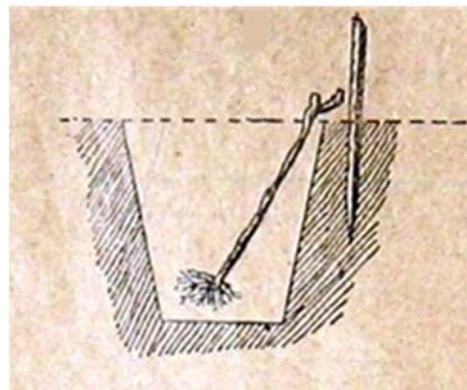
Posle toga lastar se prekraćuje na dva vidljiva okca. Ako ima više vidljivih lastara na kalemu, odnosno prporaku, onda se najrazvijeniji lastar prekrati iznad drugog okca a ostali lastarići se odsecaju do osnove.

Na ovaj način se pripremaju kalemovi i prporci za klasično sađenje uz pravljenje humke. Kada se vrši sađenje bez obrazovanja humke, kalemovi se obavezno parafinišu. Nakon završene pripreme, vršni deo kalemova u dužini 10-15 cm, stavlja se u parafin, zagrejan na 70°, brzo se iz njega vadi i zaranja u hladnu vodu. Na taj se način stvara fina prevlaka parafina koja treba da zameni humku.

U okviru pripreme sadnog materijala sa sađenje vrši se potapanje korenovog sistema u rastvoru sveže balege i zemlje, a u poslednje vreme u rastvor humusa glistenjaka. Na taj način, prilikom sađenja, sitne zemljišne čestice dobro prijanjaju uz korenove.

Dubina sađenja loze

U našim agroekološkim uslovima loza se sadi na dubini od 35 do 40 cm. Prema dubini sađenja loze proizvodi se i sadni materijal određene dužine, koji u našoj zemlji iznosi 38 do 42 cm. Prilikom sađenja loznih kalemova mora se voditi računa da spojno mesto zasađenog kalema bude najmanje 1 cm iznad površine zemlje. Zato se na ravničarskim terenima, na dobro pripremljenom i slegnutom zemljištu, prilikom sađenja spojno mesto postavlja na 1-2cm iznad površine zemlje.

Sađenje lozних kalemova

Jamica označava rupu koja se otvara pomoću ašova, motorne ili traktorske burgije. Dubina jamica iznosi 40 – 50 cm, a širina 30 – 40 cm. Jamica se otvara pored markera kojim se obeležava sadno mesto u vinogradu. Kopanje jamica uvek se obavlja sa iste strane markera, tj. kočiča koji su postavljeni u jednom redu. U svaku otvorenu jamicu postavlja se po jedan kalem. Odmah nakon postavljanja u jamice obavlja se sađenje. Najpre se na dnu jamice napravi jedno uzvišenje od trošne i vlažne zemlje, preko koga se raspoređuje korenov sistem kalema, zrakasto na sve strane. Vrh kalema se postavi pored samog markera – kočiča. Obično se daje blago kos položaj kalema pod uglom 30° do 40°. Korenov sistem se okreće prema jugu – prema osunčanoj strani. Zatim se jamica do pola ispuni sitnom zemljom, koja se potom ugazi i zalije sa 3 – 5 litara vode. Gaženje i zalivanje treba da istisnu vazduh i obezbede dobro prijanjanje zemljišta uz korenove. Zatim se preostali deo jamica ispunjava mešavinom zemlje i organskog đubriva. Najčešće se koristi dobro zgoreli stajnjak ili treset. Na površini jamica se stavlja 4-6 cm trošne zemlje, kako bi se sprečilo pucanje zemljišta i veliko isparavanje vode iz zemljišta. Ako kalemovi nisu parafinisani onda se pravi humka od sitne zemlje, tako da pri osnovi ima širinu oko 30cm a visina humke iznad preseka na lastaru iznosi 5 – 8 cm.